

تبریز، شهری دفاع در برابر زلزله

زلزله در کمین ما نشسته و دیر یا زود بر سر تبریز و همه کلانشهرها و روستاهای ایران آوار خواهد شد و تبریز شهری است بی دفاع در برابر زلزله.

زلزله در کمین ما نشسته و دیر یا زود بر سر تبریز و همه کلانشهرها و روستاهای ایران آوار خواهد شد و تبریز شهری است بی دفاع در برابر زلزله.

به گزارش خبرگزاری فارس از تبریز، دهم دی ماه امسال از سوی مرکز اطلاع رسانی دبیرخانه دائمی کنفرانس مقاومت سازی ایران خبری مبنی بر اینکه سفیر ژاپن در تهران با ارسال نامه‌ای به دبیرخانه این کنفرانس خواستار انتقال دانش فنی مهندسان آذربایجان شرقی به این کشور شده است، منتشر شد.

یوسف زندی رئیس این دبیرخانه اظهار کرد: کین‌جی‌اومانو پس از حضور دو روزه خود در تبریز، بازدید از دانشگاه این شهر و پروژه‌های عمرانی آن، پس از عزیمت به تهران با ارسال نامه‌ای رسمی خواستار افزایش ارتباط فنی و مهندسی کارشناسان و مهندسان آذربایجان شرقی با ژاپن در عرصه مهندسی زلزله و مقاومت سازی شد.

وی گفت: بتن‌های زیرآبی، مصالح فوق سبک، انواع بتن‌های سبک، تکنولوژی‌های ویژه مقاومت سازی و مصالح ویژه مقاومت سازی جزو مواردی هستند که توسط پژوهشگران دبیرخانه دائمی این کنفرانس اختراع شده و مورد توجه سفیر ژاپن در ایران قرار گرفته است.

* خبر واقعی یا ژست تبلیغاتی

خبر درخواست سفیر ژاپن از کنفرانس مقاومت سازی ایران مبنی بر انتقال تکنولوژی مقاومت سازی در آذربایجان شرقی به ژاپن می‌تواند یک خبر واقعی باشد.

اما بیشتر به یک ژست تبلیغاتی شبیه است تا یک خبر افتخارآمیز و بدتر از همه اینکه به یک طنز تلخ می‌ماند که بخواهیم دست به خودفریبی و یا خودشیفتگی بزنیم، ژاپن را همه ما کم و بیش می‌شناسیم. کشور آفتاب تابانی که به طور متوسط روزانه حداقل دو زلزله بزرگ‌تر از پنج ریشتر در شهرهای آن اتفاق می‌افتد اما آب از آب هم تکان نمی‌خورد، نه خبری در مطبوعات و رسانه‌های آن منتشر می‌شود و نه خون از دماغ کسی می‌آید. برای آنکه این چشم بادامی‌ها ارزش جان خود و هموطنان خود را به عنوان سرمایه‌های معنوی می‌دانند.

در این گیر و دار و همزمان با حوادث روی داده در طی روزهای گذشته باور حرف‌های تعارفاتی آقای سفیر! را کمی سنگین و مشکل می‌کند. به قول معروف دم خروس را باور کنیم یا قسم حضرت عباس را؟

در حالی خبر درخواست عجیب اومانو (سفیر ژاپن) منتشر شد که این روزها با سه خبر تلخ و مرگبار در شهر تبریز روبه‌رو شدیم و در همه این سه خبر یک عنصر و مهمان ناخوانده خود را بر زندگی ما شهروندان تبریزی تحمیل کرد، ریزش آوار و مرگ تاسف‌بار چند نفر. به راستی ما در کجای این صفحه شطرنج زندگی شهری ایستاده‌ایم که مرگ را به چشم خویش می‌بینیم و هنوز باور نداریم. در کدام کهکشان سیر می‌کنیم که بر شاخه نشسته و بن می‌بریم، جهان بر حماقت ما خواهد خندید اگر در هاله‌ای از غرور کاذب خود ساخته شده و با چشم پوشیدن بر واقعیت‌ها راه تبلیغ و عوام‌فریبی در پیش گیریم.

سوم دی ماه امسال ریزش آوار باعث مرگ دو تن در تبریز شد

هفتم دی ماه بار دیگر ریزش یک ساختمان نوساز و سست پی باعث مرگ چهار کارگر شد

دوازدهم دی ماه ریزش یک دیوار باعث مرگ انسانی دیگر شد

و تاسف بارترین بخش گزارش ما جایی است که بدانیم این حوادث نه در زمان زلزله و رانش زمین و نه در هنگام بارش شدید باران و جاری شدن سیل و طوفان که در یک روز آفتابی و جو پایدار و آرام اتفاق افتاده است.

با این توصیف دیگر وضعیت و آمادگی ما برای مقابله با حوادث احتمالی کاملاً روشن است. اگر 48 ساعت زمان طول می‌کشد تا نیروهای امدادی ما جسد چهارمین کارگر کشته شده را از زیر آوار بیرون بکشند، از آسیب‌پذیر بودن شهر تبریز در مواقع بحرانی حکایت دارد.

اگر مردی راست راست راه می‌رود و سحر هنگام با هزاران آرزو و امید خانه را ترک کرده اما ساعتی بعد به خاطر ریزش نابهنگام دیواری فرسوده حیاتش به پایان می‌رسد، مقصر کیست.

چه بخواهیم و چه نخواهیم زلزله در کمین ما نشسته و دیر یا زود بر سر تبریز و همه کلانشهرها و روستاهای ایران آوار خواهد شد. با ارزیابی شرایط کنونی و رصد اتفاقات چند روز گذشته بی‌هیچ دلیل و برهان و بهانه‌ای باید بدانیم که شهر ما چه قدر آسیب‌پذیر و بی‌دفاع است.

اتفاقات اخیر آمادگی ما را در دو جنبه به بوته آزمون سپرد.

اول، قبل از حادثه، بسیار گفته‌اند و گفته‌ایم که بافت‌های فرسوده شهری ما دیگر توان تحمل این همه فشار و قدمت و کهنگی را ندارد. نوسازی، بازسازی و مقاومت سازی باید به یک نهضت ملی و بسیج عمومی تبدیل شود وگرنه زلزله با هیچ احداث‌ناسی سر تعارف و شوخی ندارد. ثواب بازسازی و مقاومت سازی یک خانه مسکونی متعلق به یک شهروند مستمند کمتر از ثواب اهدای هزینه تزئینات میلیونی

برخی مراسم و تشریفات آنچنانی نیست.

دوم، بعد از حادثه، تلنبار شدن خروارها خاک و بتن و سیمان و میلگرد بر روی هم و سختی و مشقت خارج ساختن مصدومان و اجساد حادثه دیدگان، خود به خوبی گویای بسیاری از ناگفته‌هاست.

استرس و اضطراب شهروندان در طی این روزها و پخش شایعات متعدد و انداختن توپ تقصیرات به زمین دیگران بر عدم آمادگی ما صحنه گذاشته است، ما هنوز نمی‌توانیم با اصول برخورد با حادثه مرگ چهار کارگر کنار بیاوریم، چگونه خواهیم توانست بر فاجعه احتمالی مرگ هزاران شهروند بی‌دفاع فائق آییم.

* نظام مهندسی مسئول کنترل ضوابط و نظارت بر روند احداث ساختمان است

معاون شهرسازی و معماری شهرداری تبریز گفت: برابر قانون، سازمان نظام مهندسی مسئول مستقیم کنترل و نظارت بر روند احداث ساختمان مبتنی بر نقشه‌ها و ضوابط ابلاغی شهرداری است.

محمد عزتی اظهار کرد: شهرداری‌ها طبق ماده 30 قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان، برای صدور پروانه موظف به پذیرش و قبول نقشه‌هایی هستند که از سوی اشخاص حقیقی و حقوقی دارنده پروانه اشتغال در حد صلاحیت و مورد تأیید سازمان نظام مهندسی استان به امضا رسیده باشند.

وی در ادامه همچنین با اشاره به نص صریح دیگر قانون در این خصوص خاطرنشان کرد: علاوه بر این به استناد تبصره 7 ماده 100 قانون شهرداری‌ها، مهندسان ناظر موظف به انطباق عملیات ساختمانی ساختمان تحت نظارت و مسئولیت خود با مشخصات و ضوابط مندرج در پروانه ساختمانی، نقشه‌ها و محاسبات صورت گرفته و نیز اعمال نظارت‌های مستمر و دائمی بر روند احداث بنا هستند و باید نسبت به مطابقت روند اجرا با مشخصات و ضوابط مندرج در این موارد اقدام کرده و هرگونه تخلف یا عدول از این مقررات را گزارش کنند.

معاون شهرسازی و معماری شهرداری تبریز در بخش دیگری از سخنان خود با تأکید بر لزوم اعمال نظارت‌های قانونی مهندسان ناظر نظام مهندسی بر روند احداث ساختمان‌ها در تمام مراحل و مقاطع به عنوان یک اصل قانونی افزود: هرگاه تخلفی در روند احداث ساختمان صورت گیرد و این تخلف گزارش نشود، موضوع منتهی به طرح و تشکیل پرونده در کمیسیون ماده 100 می‌شود و مهندسین مربوطه نیز که اقدام به ارائه گزارش تخلف نکرده‌اند به شورای انتظامی مستقر در سازمان نظام مهندسی استان معرفی می‌شوند.

وی ادامه داد: طی یک سال گذشته بالغ بر 500 نفر از مهندسان ناظر از سوی شهرداری تبریز به دلیل قصور مهندسی و عدم گزارش به موقع تخلف در ساخت و سازهای شهری به شورای انتظامی مذکور معرفی شده‌اند.

عزتی در عین حال با اشاره به حوادث اخیر رخ داده در ریزش دو واحد ساختمان مسکونی طی روزهای گذشته و ابهامات ایجاد شده در این خصوص نزد افکار عمومی، گفت: با وجود اینکه گودبرداری محل ساختمان 15 طبقه واقع در نظام پزشکی بر اساس نقشه‌های تهیه شده از طرف مهندسان ذی‌صلاح و تأیید نقشه‌ها از طرف سازمان نظام مهندسی بوده با این حال مهندسان مربوطه هیچ گزارشی مبنی بر وقوع تخلف یا عدم رعایت اصول فنی به شهرداری ارائه نکرده‌اند.

معاون شهرسازی و معماری شهرداری تبریز همچنین با اشاره به حادثه ریزش ساختمان پنج طبقه خیابان بهار نیز تصریح کرد: در مورد ساختمان پنج طبقه تخریب شده در خیابان بهار که زیر نظر مهندسین ناظر دارای پروانه اشتغال اجرا می‌شد نیز تاکنون هیچ گزارشی دال بر وقوع تخلف در روند ساخت و یا عدول از ضوابط و مقررات تأییدی به شهرداری واصل نشده است.

عزتی ابراز امیدواری کرد با رعایت دقیق قوانین و اصول فنی در ساخت و سازها از سوی متولیان امر، از این پس شهروندان تبریزی شاهد هیچ حادثه مشابه ناگواری نباشند.

* عدم رعایت اصول فنی در اجرا علت اصلی ریزش ساختمان بهار بود

ایرج شهین‌باهر رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان آذربایجان شرقی گفت: طبق بررسی‌های اولیه انجام گرفته علت اصلی ریزش ساختمان پنج طبقه بتن آرمه در خیابان بهار تبریز، عدم رعایت اصول فنی اجرا و بی‌توجهی به تعطیلی عملیات ساختمانی و ادامه آن در فصل یخبندان توسط مالک بوده است که به دلیل نبود استحکام و مقاومت لازم در طبقات پایین و به جهت عدم گیرش کامل بتن و ادامه بارگذاری موجب فرو ریختن اسکلت ساختمان که در حال بتن‌ریزی سقف آخر بوده، شده است.

وی خاطرنشان کرد: این ساختمان کمتر از هفت طبقه و بدون مهندس مجری بوده و سازمان نظام مهندسی ساختمان آذربایجان شرقی هیچ نقشی در کنترل نقشه‌ها و محاسبات و نظارت عالیه بر اجرای آن نداشته است.

* فروش مصالح غیراستاندارد در بازار مشکل اصلی ساخت و ساز است

رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان آذربایجان شرقی فروش مصالح غیراستاندارد در بازار را دغدغه اصلی این نظام دانست و اظهار کرد: کنترل و نظارت بر تولید و عرضه مصالح ساختمانی بر عهده سازمان استاندارد و تحقیقات صنعتی است و باید علت آن به صورت ریشه‌ای بررسی و با متخلفان برخورد قانونی شود.

وی با اشاره به حوادث دلخراش هفته گذشته در تبریز و تخریب دو باب ساختمان بزرگ که منجر به کشته و زخمی شدن تعدادی از شهروندان شد، عنوان کرد: آنهایی که در رسانه‌ها فقط سازمان نظام مهندسی را مقصر این حوادث می‌دانند، بدانند که این سازمان از احداث ساختمان‌های تخریب شده هیچ خبری نداشته و ساخت و ساز آنها غیرمجاز بوده است.

شهین‌باهر علت اصلی این حادثه را ورود افراد غیرمتخصص به ساختمان‌سازی و بی‌توجهی به اصول فنی و مهندسی ساختمان دانست و اذعان کرد: در این حادثه ضعف مدیریت مقابله با بحران در نجات حادثه‌دیدگان بیشتر معلوم شد، چون که پیدا کردن افراد از زیر آواری که فقط سقف و ستون بود، بیش از دو روز طول کشید. بنابراین اگر روزی چنین اتفاقی برای 6 هزار ساختمان موجود در شهر تبریز اتفاق بیفتد، آن وقت فاجعه خواهد شد.

* سخن آخر

اکنون مقصر قلمداد کردن این و آن دردی را دوا نمی‌کند. خوشا به حال آنان که از حوادث گذشته پند گرفته و با قبول واقعیت‌های موجود اجازه نمی‌دهند که حادثه غیرمترقبه بر سرنوشت آنها مستولی شود بلکه خود افسار این توسن سرکش را به دست می‌گیرند. باید باور کنیم که شهر ما بیش از آنکه تصور می‌کنیم بی‌دفاع و آسیب‌پذیر است.

گزارش از محمدمبین خوش‌نیت